

Farlig sparsamhet.
 Sovjet och militarismen.
 En fråga och ett svar.
 Pier Gudro
 skriver om
Labyrinten i Venedig.
 Husmödrarna säga ifrån.
 Av Märta Tamm-Götlind.
 Nästa nummer av Tids-
 varvet utkommer lördag-
 den den 21 juli.

Vad har hänt?

TJUGO AR HA GATT SEN SKOT-
 TET I SARAJEVO föll och Europa
 kastades in i världskrigets fruktansvärda
 mardröm. Stämningen i Europa är nu
 knappast mindre spänd än julmånaden
 1914. Avrustningskonferensen utan resultat.
 Kapprustningarna öka och det ekonomiska
 tillståndet, även om krisens värsta
 skede synes vara övervunnet, dock
 allt annat än gott.

I TYSKLAND HA SKOTTEN FALLIT
 TÄTT. Hur många och vilka som äro
 arkebuserade infall ej regeringen om.
 Kanske 60, kanske 200. Ingen vet.
 Många ha flytt eller kommit in i koncen-
 trationsläger, som fylts av S. A.-män till
 den grad att några judar fått permission
 därifrån. Med allt skäl kunde Riksväns-
 ministern Herr von Blomberg dagen in-
 om mörkandet forna väner emellan bör-
 jade skriva i Völk. Beob.: »I dag är hela
 tyska folket genomsyrat av soldatanda.
 Patriotismen har övervunnit.»

DET ORDNAR UPP SIG TILL HOS-
 TENS VALSTRID. I Stockholms
 län har redan sanningen ljudit till allmän
 borgerlig samling. Initiativet utgår från
 de nu förreande mellansparterna. På an-
 nant håll är det Bondeförbundarne som
 inbjuds till valsamverkan. Något bekym-
 eventuella samgående med de nazifekter-
 »Snonfamnen», d. v. s. Nationella
 ungdomsförbundet.

SENSATIONELLA KREUGERAVSLÖ-
 S JANDEN HA ÄTER ÄGT RUM. Bändri-
 rektor Rydbeck, som på sin tid i egen-
 skap av chef för Skandinaviska kreditban-
 ken varit med om låta banken bevilja
 Kreuger jättkrediter blev därför i första
 instans dömd till några månaders fängelse.
 I annat sammanhang framlägges nu
 en brevhandling av vilken det tydligt fram-
 går att herr Rydbeck fått i present cirka
 2 miljoner av herr Kreuger och att gån-
 gen förmåga genom ett hölländskt dotter-
 bolag med det betecknande namnet Fide-
 litas, vars bolags end äktlinnehavare
 och ende styrelsemedlem herr Rydbeck
 var. Herr R. finner transaktionen helt
 luste vilket ytterligare belyser storfinnans-
 mentalitet. Herr Rydbeckes dotter
 är ännu ikke fastställd i överrett. Kanske
 en annan äsikt där kommer fram.

NORSKA KRISEN AR ÖVERVUN-
 NEN. De borgerliga partierna så-
 lunda inbegripet statsminister Mowinkel-
 eget parti, har ingått en krisuppgörelse
 till modernärings stöd. Socialdemo-
 kraterna få fortfarande vänta.

NY LAGSTIFTNING I ABORTFR-
 GAN, som går ut på att ett avbry-
 tande av havandeskap skulle få ske på
 sjukhus efter ansökan till ett sjukhusråd
 på tre personer föreslås Stortinget av en
 samling norska jurister och läkare. Det
 är icke fråga om ett moraliskt godkän-
 nande av aborterna framhåller man utan
 ett motarbete av det på området floran-
 de kvacksalveriet.

FÖDELSEKONTROLLBYRAER böra
 genom myndigheternas försorg upp-
 rättas anser engelska Labour-kvinnorna.
 Resolutionen härom antogs med 521 rö-
 ster mot 6.

FÖRSLAGET OM 40-TIMMARS ar-
 betstvecka antogs av internationella
 arbetskonferensen i Genève men beslutet
 är icke giltigt ty ett alltför stort antal
 röster — regeringens och arbetsgivar-
 nes — nedlades.

MADAME CURIE AR DÖD. Den be-
 römda vetenskapskvinnan, känd för
 sina epokgörande upptäckter av grund-

Den nakna terrorn.

Den nakna terrorn har åter flammat
 upp i Tyskland. Utan skymt av
 rannsaking och dom arkebuseras eller
 tvingas till självmord det ena tioalet
 efter det andra av dem som nyss på
 makens höjd av böjda skاور dyrkas
 fört.

Förtustningarna för det beklämman-
 de skådespelet voro från början givna.
 Spänningen inom nazistpartiets olika de-
 lar, svarare ju mer den ekonomiska ut-
 vecklingen gjort alla missnöjda. Nazist-
 partiet har alltid haft sin socialistiskt be-
 tonade vänsterflygel, rekryterad av f. d.
 socialister och kommunister samt en na-
 tionalistisk högerflygel, understödd av
 den gamla militären, de reaktionära junk-
 rarna och storiindustrin.

Hitler synes ha pendlat emellan bägge
 riktningarna: Den helhjärtade inställin-
 gen till en ekonomisk nyorientering i so-
 cialistisk riktning, representerad av brö-
 derna Strasser, började Hitler ta avstånd
 ifrån redan i och med att han låg sitt ge-
 nom storiindustrin och junkerödet — re-
 presenterade av Papen, Hugenberg och
 Hindenburg — lyftas till makts tinnar.
 Strasser avlägsnades samtidigt ur parti-
 ledningen.

Men Hitler hade även sitt främsta stöd
 i S. A. Denna väl rustade 2-miljonersar-
 mée, denna stat i staten, vars föga mora-
 liska ledare han själv utsett och haft i?
 närmaste väner under 15 år.

Men där fanns också inom S. A.s djupa
 led kravet på den nya klasslösa samhälls-
 ordningen och när idealistillståndet dröjde,
 började de att visa en betänklig lust till
 att operera på egen hand.

Det blir på så sätt en stark spänning
 mellan S. A. och Riksvärnet, där den
 gamla arméns anda härskar. Det blir
 missnöje på alla håll.

Vänsterflygeln inom Nazi, stödd på
 S. A., fordrar förverkligande av det so-
 cialistiska programmet. Men för något
 sådant hade storiindustrin och junkrarne
 ej hjälpt Hitler till makten. Thyssen,
 storiindustrins representant i regeringen,
 drag sig tillbaka. Papen varnar i sitt

ämnena Radium och Polonium. Två gån-
 ger har madame Curie belönats med No-
 belpris och är den enda kvinnliga leda-
 moten av Svenska Vetenskapsakademien.
 Det är betecknande att Franska Vetens-
 kapsakademien, som mottog det första
 meddelandet om Radiums upptäckt av
 Marie Sklodowskas medarbetare och ma-

Marburgtal både för det ena och det an-
 dra. Men framför allt: det intrigas
 som fört. Bysynnerliga förbindelseleder
 uppstå, Röhm-Schleicher. S. A.-chefen-
 legosdaten, fri från alla sociala och an-
 ständiga hänsyn och den politiske gene-
 ralen, Oskar Hindenburgs förra vän på
 sin tid, öfrad av Papen.

Till och med en sommarsvala kvittar
 för monarkisterna och den i Doorn va-
 kande gamle kejseren packar sin res-
 viska.

Hitler får anledning göra samma erfä-
 renhet som den klassiska terroristen kej-
 sari Tiberius. »Ja håller en varg vid
 öronen» kan Hitler säga som denne. Han
 har ständigt framför sig den ulv som vill
 flyga honom på strupen. Blott en skärpt
 säker kan hålla den från livet.

Serierligen ha de dödade konspiratör.
 Och att många S. A.-ledare som Röhm
 och Heines levat i själ och dryckenskap
 och sexuella utsavningar har icke varit
 för någon obeakt. Men nu är det lämp-
 ligt att Hitlers hela indignation får bryta
 fram över deras moraliska mindervärde.
 Men kanske de även ryste för mycket.
 De ha även varit av världspinionen an-
 klagade för delaktighet i riksdagsbran-
 den. Nu tala de lika flet som van der
 Lubbe. Men terrorn nöjer sig ej med
 denna säga. Georg Strasser får även sin
 kula. Schleicher dödas — hans fru lika
 — men Göring försäkrar att intet
 oskyldigt blod gjutits. Papens närmaste
 omgivning betalar med sitt liv de stäm-
 plingar de förehått. Papen själv uppges
 ha varit Hitlers eller snarare Görings
 vägar. Den monarkistiska sommarsvalan
 frös helt hastigt ihjäl.

Allt är lugnt i Tyskland, säges det offi-
 ciellt, men så har man också utfärdat en
 förordning om att regeringens åtgärder
 ej få kritiseras. Men för första gången
 vågar Tysklands avsedda diktator och
 Messias, Hitler, ej visa sig för folket utan
 stark poliseskort. Kanske hör man re-
 den den häst som bär nästa diktator på
 sin rygg så sina hovar mot Berlins
 asfaltgator. A. N.

ke, Pierre Curie, har varit alltför tradi-
 tionsbunden för att kunna se bort från
 könet och invälja henne till medlem. Ma-
 dame Curie dog på sin post på grund av
 de skador hennes strålexperiment tillfö-
 gget hennes organism.

Veckovisningen

Strasser, Röhm, Göring. Tre gamla väner, i förtroligt samspråk.

Medborgarmöte på Fogelstad.

Fogelstadförbundets årsmöte, som tra-
 ditionsenligt hölls under midsommar-
 dagarna på kvinnliga Medborgarskolan
 vid Fogelstad, hade i år liksom föregå-
 ende år samlats omkring ett brännande
 aktuellt program. Diskussionerna på
 midsommardagen, vilka inleddes av un-
 dervisningsrådet A. Thomson och docen-
 ten Karin Kock, förde frågorna Vad kan
 göras för vår arbetslösa ungdom? samt
 Arbetslöshetsbegränsning — ett problem för
 nuet och framtiden.

Men vid sidan av denna »arbetsmed-
 punkt» stodo ämnen i mer eller mindre
 omedelbart sammanhang med dess in-
 nersta problem: rektor Honorine Hermelins
 anförande om Gamla och nya gudar, Elin
 Wagners om de nya horisonterna, Marie
 Butts', den internationellt kända pedago-
 gen från Genève, om kväckarnas historia
 i nutiden, Ebba Holgerssens om Fogel-
 stadförbundets festsagar. Och när till
 sist även Manda Björlings uppläsning ur
 Fredrika Bremers brev fick ett ljus av
 stark aktualitet över sig, så berodde nog
 detta icke endast på den tidlösa, strålan-
 de allmänligheten i Fredrika Bremers
 tankar utan kanske även därpå, att en
 arbetsgrupp som Fogelstadförbundet, som
 med sina intressen, sina tankar och sitt
 målmedvetna arbete står mitt uppe i nu-
 tidens samhällsliga liv, har en förmåga
 att tillvarata sammanhangen och även
 ur det förgångna hämta ljus för nuets och
 framtidens belysning.

Det var i varje fall en mycket aktiv och
 i många stycken helt visst också erfaren
 skara på omkring 85 personer, som på

midsommarandagen förmiddag samlades till
 diskussion på skolans festsal — sedan
 midsommarafton ägnats åt glada återse-
 ende, öppningsöfghetligheter, städgen-
 liga årsmötesförhandlingar och den för-
 stas upplevelsen av Sörmlandsbygdens och
 högsommarens skönhet.

Dr Thomson började sitt med stort
 intresse åhörda föredrag med att dekla-
 rera sin upfattning om att det värsta för
 den arbetslösa unga människan är inte
 att hon inte kan få försörjning för dagen.
 Det centrala i hela frågan är: Hur skall
 ungdomen få förmåga till systematiskt och
 en utbildning som möjliggör försörjning
 i framtiden.

Sitt i siffror ter sig problemet för Sve-
 riges del på följande sätt: Av de omkring
 170,000—180,000 anmälda arbetslösa för
 de sista månaderna 1933 var omkring en
 tredjedel, eller 57,000—58,000 ungdom
 under 26 år.

Den sista offentliga rapporten — från
 den 31 maj i år — upptog 115,000 ar-
 betslösa och enligt Dr Thomsons bestäm-
 da övertygelse måste antalet i dag ha
 sjunkit till under 100,000. Emellertid är
 det fara värt att ungdomsarbetslösheten
 bibehållas även vid en konjunkturstegring
 i större utsträckning än den övriga ar-
 betslösheten. Just därför är det av stör-
 sta vikt att den sällsyntaste, som sam-
 hålllet söker bereda sin arbetslösa un-
 gdom, får i någon mån karaktären av yr-
 kesutbildning. Visserligen vore det mest
 effektiva sättet att söka få in ungdomen i
 (Forts. Å sid. 4.)

Irene Reele:

Kritiska strömningar inom den nationalsocialistiska kvinnorörelsen.

Det hade börjat märkas allt flera te-
 cken på att den nationalsocialistiska
 regimen i Tyskland inte längre var så fast
 förankrad inom folkets djupa lager, som
 det under nästan hela första året tycktes.
 Både de ekonomiska och politiska
 relationerna till utlandet och de ekono-
 miska förhållandena inom landet ha trots
 den synbarliga minskningen i arbetslö-
 heten inte förbättrats utom tvärtom blivit
 öerhört tillspetsade. Det omslag i den
 allmänna stämningen, som varit en följd
 av detta förhållande, framkallade den
 plötsligt under maj ingångsatta regerings-
 kampanjen emot salla bakdantare och kri-
 tikers — en kampanj som inleddes med
 ett provocerande tal av Goebbels.

Nationalsocialisten greve Reventlow,
 som ger ut en egen tidskrift, Der Reichs-
 wart har på ett mycket riktigt sätt be-
 tecknat denna omsvängning i stämning-
 släget. »Man får det intrycket, säger han,
 att det går omkring en massa agenter i
 landet, osynliga och ljudlösa, för att ta
 tron och tillförsikten ifrån folket ge-
 nom att påpeka än det ena än det andra
 felet och säga: Se här, det beror på Na-
 tionalsozialismen.»

Vi kan inte här ingå på alla de olika
 och för sig mycket intressanta, förete-
 lserna i och orsakerna till denna föränd-
 ring i stämningen — som man naturligt-
 vis ingalunda får likställa med någon ut-
 sikt till nazistregimens snara störtande.
 Här skall bara pekas på de tvivel, som
 under de senaste månaderna insmugit sig
 i de en gång så hänfödda och trosvissa

nationalsocialistiska kvinnornas led. Des-
 sa tvivel kommer tydligt till synes både i
 litteraturen på detta område och i kvin-
 norernas uttalanden i deras redan för länge
 sedan »ulriktrade» tidskrifter.

En kvinnlig författare i den socialpo-
 litiska tidskriften Sociale Praxis, som i
 Hitlerregimens begynnelse var en stor
 Hitlerbeundrarinna, angriper t. ex. den
 redan sedan många år på högerflygeln stå-
 ende, numera ganska frenetiska Elise
 Frobenius och hennes bok Kvinna i
 Tredje Riket. Författarinnan går skarpt
 tillrätta mot fru Frobenius bl. a. för att
 hon med en föraktigt axelryckning talar
 om »ett par hörtrade kvinnliga mandat
 i parlamentet» och »några avskedade
 kvinnliga tjänstemän».

Den redan för en längre tid sedan ut-
 komna boken Kvinna och nationalsocia-
 lismen, av den nästan till ledaka boken
 nationalsocialisten Guida Diehl tas fram
 som ett skolexempel på fientligheten och
 orättvisorna emot den tidigare borgerliga
 kvinnorörelsen, och den i slutet av förra
 året utgivna självbiografi Lebensweg
 durch eine Zeitwende av Gertrud Blümer,
 en av huvudpersonerna i den gamla kvin-
 nosaksgenerationen, blir i stället mycket
 uppskattad. Det framhålls att o. t. m.
 den nuvarande föredragsgännen för kvinno-
 frågor inom riksnärkesministeriet, redak-
 tören för Die Deutsche Frauenfront Pau-
 la Siber, har försökt åstadkomma en viss
 utjämnning mellan den gamla och den nya
 (nationalsocialistiska) kvinnorörelsen. I
 (Forts. Å sid. 4.)

TIDEVARVET

Radikal politisk veckotidning.

REDAKTÖR: Carin Hermelin. ANSVARIG UTOIVARE: Ada Nilsson.

Utkommer varje helgfrid lördag. Triewaldsgård 2, 3 tr., Stockholm. Tel. 20 48 42.

Ledamöter av Sveriges Advokatsamfund

Eva Andéns Advokatbyrå

Inneh.: Eva Andén. Norrländsgatan 18. Tel. 75 75, 75 76 STOCKHOLM

Specialitet: Familje- och arvsaker Boudredningar och testamenten, förvaltningsuppdrag. Aven skriftliga förfrågningar.

Advokat Hugo Lindberg

KUNGSGATAN 6, STOCKHOLM Tel. Växel: N. 333 15.

Georg Brantings Advokatbyrå

Georg Branting, Arvid Rodning, Gunner Lindh. Regeringsg. 20. Tel. 21 1805, 21 1815.

Allm. Barnbördshusets poliklinik

Alla vardagar 11-12 för havandeskapet och dess sjukdomar och 14-14.30 för kvinnosjukdomar.

För medellösa kostnadsfritt, för andra mot erläggande av 2 kronor.

Stockholms stads Poliklinik vid Kornhamnstorg 4

Måndagar, onsdagar, fredagar kl. 9-110 f.m.

För havandeskapet och dess sjukdomar.

För medellösa kostnadsfritt, för andra mot erläggande av 2 kronor.

Stockholms stads sexualhygieniska poliklinik

Sabbatsbod. Mottagningstider: Onsdagar kl. 6-7 e.m. Lördagar kl. 19-110 f.m.

Läkare: Doktor Gerda Jerneling.

MALMÖ:

Sexualhygienisk rådgivning

Kan ske hos sundhetsinspektören, doktor Höjer, måndagar kl. 12-13 i hälsövårdsbyrån samt hos doktor Eva Smedberg, Gustaf Adolfs Torg 45, måndagar kl. 17-18. Rådgivning kostnadsfritt. Obemedlade och mindre bemedlade kvinnor kunna efter läkarens prövning erhålla lämpligt preventiv utän kostnad.

Göteborgs stads Födelsekontrollbyrå

på Barnbördshuset öppen måndagar 6-7

Professor Johan Almkvist

Nybrogatan 7, Stockholm. Tel. 67 50 75 Mottagning: 1/9-9-4, 5-5, Jan 3-10, Söndagar 10-11. Huds- och Könsjukdomar. UPPLYSNING ÅKTKENSAPLIGA OCH SEXUELLA FRÅGOR.

Alma Axelssons FÖRLOSSNINGSCHEM

LINNEGATAN 19 Mottager inackord. Vårer för längre tid. Tryggt och ogen. välrök. Tel. 778 24.

Har Eder damfrisör Tidevarvets?

Centralbadets damfrisering rekommenderas. Elegant. Tel. 23 33 34. Fästskiss.

Alimonda-Institutet

40-drig homeopatisk praktik. Mottagning 11-12. Rådgivning även på korrespondens. Begär prospekt och frågeblankett. Leg. läkare. Adress: Uplandsgat. 16, 4 tr. (hiss) Stockholm. Telefon 32 08 99.

Den 7 Juli 1934.

Farlig sparsamhet.

Det uttalande, som gjorts av Sveriges allmänna folkskollärarförings ombudsmöte omedelbart efter inläggningen och sammanslagningen av skolor och klasser och den därmed sammanhängande tendensen att öka barnantalet i klasserna, är värt att uppmärksammas. Det vänder sig emot en obesparsamhetens som helt säkert har betänkliga konsekvenser och som just nu, i det allmänna strävan att på mer eller mindre konstlad väg skaffa sina medborgare arbete, förefaller särskilt omtvrad.

Ombudsmötet framhöll i sitt uttalande med all rätt, att den utveckling fram emot ett ökat barnantal i klasserna, som sammanslagningen av skolor och klasser medför, innebär raka motsatsen till en rationalisering av undervisningsarbetet och oförankomligt måste leda till en försämring av dettas resultat. I stället hävdades att en förbättring och intensifiering av skolarbetet skulle kunna nås genom att barnantalet i klasserna i stället sänktes, en sak som i viss utsträckning kan ske utan ökade kostnader, på grund av barnminskningen över huvud taget. Självfallet beröres även de risker för ökad arbetslöshet inom lärarkåren som indragningarna medför.

I detta sammanhang torde småskollärarnornas i många fall försvivade situation särskilt böra framhållas. Den undersökning av arbetslösheten inom kåren, som just nu pågår, har ytterligare bekräftat de sedan länge kända svårigheterna. Så t. ex. är för stora delar av kåren varje möjlighet utesluten att få ordinarie anställning före pensionsåldern och hundratals utbildade småskollärarnor gå utan hopp om att någon sitt riksförbund företagit en aktion för mindre klasser.

Vi vilja också påminna om den bestämda kritik mot tendensen att indraga anslag till ordinarie utbildningsanstalter, som undervisningsrådet Thomson, en av de främsta experterna på ungdomsarbetslöshetens område, anförde i ett föredrag vid Fogelstadförbundets årsmöte under sistförflutna midsommar. Att inskränka den en gång utprävdade och med de bästa förutsättningarna försedda undervisningen, för att sedan tillgripa extra och mindre effektiva

600 meter blekt Lakansväv, 128 cm. bred, prima, något solig, 80 öe m. Oskarsons Lager, Kungsg. 70, Horsng. 8.

Reklam kaffe pr kg. 3.40

Bra och billigt br Ni på Frälsningsarméns Hotel i Stockholm Drottninggatan 66, tel. 23 27 75 Stilla och lugnt. God betjäning

Sovjet-Unionen och militarismen.

Redaktionen av Tidevarvet, Stockholm.

Man läser alltid Tidevarvet med nöje, även om man icke alltid kan dela de därifrån framförda åsikterna. Särskilt skulle jag vilja påtala en inkonsekvens beträffande tidningens hållning. I frågan om avrustningen synas mitt härna vittne.

I en polemik mot dem, som anse att vårt land borde skaffa sig ett bombflygvapen, plöderar Tidevarvet för att den svenska krigsmakten borde helt avskaffas, d. v. s. Sverige skulle bli i spetsen för den separata nationella avrustningen. Vadan detta? Skulle Sveriges exempel verkligen kunna inverka på övriga nationer? Vårt land har ju enligt tidningens åsikt gjort moraliskt bankrutt (märk uttalandena vid Kreuger- och Elmskandalerna). Kan verkligen ett sådant lands hållning i avrustningsfrågan ha någon betydelse såsom exempel för andra nationer? Näppeligen, enligt mitt förnämde.

Men hur skulle det vara om Sovjet-Unionen, detta föregångsland i ekonomiskt och kulturellt avseende, även gick i spetsen för avrustningen? Skulle icke detta vara ett efterföljningsvärt exempel? Ett land, som gör så mycket för kvinnorna, barnen, arbetarna, avskaffar helt resolut sin armé, sin flotta och sitt flygvapen och nöjer sig med några tusen man polis för att hålla de genstriviga bönderna i schack, när de vilja opponera sig emot jordbrukets kollektivisering?

Ryssarna liksom alla andra folk älska att tala om sin fredskärlek. De hava inga planer på att anfälla sina grannar eller att med vapenmakt understöja kommunistens utbredande i andra länder. Sovjet har i detta nu endast en verklig fiende — Japan. Men varför försöka att med vapenmakt hindra detta lands expansion? När det talats om nödvändigheten för oss att söka försvara Gotland, har det från visst håll invänts att man icke borde offra människoliv på en sådan sak, utan att det bästa vore att lämna ön åt sitt öde. Jag undrar om det i Ryssland finnes någon enda person, som skulle våga pådärta för att landet borde utan strid avstå något landområde i Fjärran Östern åt Japan?

Tidevarvet framhåller med rätt att krigsmakten är ett dåligt försvar för demokratien, enär den tvärtom ofta visar sig vara ett diktaturens verktyg. Här på angår diktaturen Stalin ett intalade bevis. Dess livslängd bleve nog inte så lång, om den ej hade en stark krigsmakt att stöja sig på (diktaturen Hitler vil ju också uppstått).

Det är förvånansvärt att Tidevarvet, som vill föredraga en demokratisk åskådning och med sådan bravur drar i bärande emot de kapitalistiska diktaturena (Tyskland, Italien, Österrike m. fl.) aldrig har något att invända emot »proletarietets diktatur». Sovjet, utan alltid prisar dess göranden och låtanden i de mest superlativa ordalag. Nu är det visserligen sant att mycket som står på Sovjets uppbyggnadsprogram i kultur- och avseende kan gottasas även i frinsindat västerländske synpunkt, men så länge 4/5 av befolkningen (= bönderna) tvings att underordna sig de övriga vilja, kan det aldrig bli tal om någon demokratisk utveckling i verklig mening.

Närmaste anledningen till oönskvärd reflexioner är en artikel i Tidevarvet av den uppburna författarinnan Elin Wagner, vilken framlägger sina intryk från en resa till Moskva. Man får veta många intressanta detaljer från det nutida ryska samhällslivet liksom också — från det ryska militärsystemet! Denna skildring, som andas en avgjord sympati för den röda armén, verkar sannarengen förblaf-

åtgärder emot den uppkomna arbetslösheten, förefaller ju, påpekade hr Thomson, sakna varje förnuftig mening.

Det är att hoppas att dessa opinionsyttringar från auktoritativt håll skola vinna statsmakternas gehör och hejda icke utveckling, som icke kan medföra annat än nackdelar för de uppväxande generationerna.

fande. Man frågar sig ovillkorligen: Är detta verkligen Elin Wagner, denna modiga kvinna, som alltid så tappert sökt bekämpa militarismen och i sina reservber från Tyskland m. fl. länder gått till rätta med sablerkramet? Och nu är hon begeistrad av en trupprevy i Moskva på ett sätt, som påminner om de nationalistiska utsvävningarna i början av världskriget! Hon glädes över att de kapitalistiska staternas militärattachéer åro församlade vid detta tillfälle och kunna få en föreställning om den röda arméns övervinliga styrka. Men hon talar inte om huruvida i Sovjet-Ryssland finnes s. k. samvetsömma eller kristgänstvågrare och hurudan behandling dessa senare eventuellt bliva utsatta för.

Man känner sig i varje fall på något sätt vemodigt stämd inför förf., inställning. Ty om förefinligheten av en krigsmakt — såsom Tidevarvet flera gånger framhållit — måste anses vara en fredsstörande faktor, vars betydelse man icke får underskatta, och om krig är broderdöd, så har jag svårt att förstå varför detta brott icke skall dömas lika hårt om det begås av ryssar som av vilka andra folk som helst.

Labacken i juni 1934. Med utmärkt högaktning Erik Dahlqvist.

Nog kan man hitta inkonsekvenser i min världsbild, det är jag övertygad om. Inne behöver man för det låsa in i mina artiklar sådant som inte finns där alls. Det var verkligen med en viss spänning jag tog fram min första majskildring från Moskva, sedan jag läst att min skildring »andades en avgjord sympati för den röda armén» och att jag var »begeistrad av en trupprevy i Moskva på ett sätt som påminner om de nationalistiska utsvävningarna före kriget» eller att jag gläddes mig åt att »de kapitalistiska staternas militärattachéer åro församlade vid detta tillfälle». Nu, tänkte jag, ska du väl få se hur illa du fortfarande skriver efter 30 års träning. Att jag inte känd någon hänförelse eller tänkt på att uttrycka den, visste jag ju bäst. Däremot visste jag att jag velat tala om att åskådarna voro hänförla på ett barnsligt vis, och jag tänkte att jag kanske gjort det så suddigt, att det verkade som om hänförelsen vore min.

Men nej, fullt så galel var det inte. Jag fann att jag talat om bjonetternas ogräs och de gröngrå mordvapnen och att jag även antytt de invändningar mot folkets sätt att resonera som jag kom med då jag talade med ryssar.

Rysslands militärmarkt värdesättes ej utifrån en trupp-parad.

Däremot har jag inte gjort det minsta försök att utifrån militärparaden värdesätta Rysslands militärmarkt, jag har inte den blekaste aning om den verkade imponerande på fackmannen eller ej. Då skulle man ju förstå att utifrån denna prokarta bedöma den maskinella utrustningens modernitet och effektivitet och folkmateriets utbildning i att handha den och det kan jag ej. Jag kan så mycket mindre glädja mig, att militärattachéerna åro närvarande, som jag begriper åtminstone så mycket att ut i trupprevy få de inte reda på de hemligheter de åro anställda att lista ut. Om Ryssland har några övervakningsvapen i bakfickan — och det lär ju vara dessa som avgöra alla

krig — så visade de inte dem första maj! Man ser krigskemisterna marschera i kolonn, men får inte veta något om vad de annars ha för sig. Naturligtvis kunna militärattachéerna rapportera hem om stämningen på första maj, men huru? Om de himo denna god, böra de meddela det hem som ett glädjande tecken, om de åro från ett land i förbund med Sovjet såsom Frankrike. Annars som ett nedslående, om de komma från Sverige, Finland, Polen eller Tyskland.

Hur kommer det sig då att Tidevarvs-läsaren herr Dahlqvist fått ett så oretvilit intryck av min artikel, att när han några veckor efteråt ska skriva om den, hans minne spelar honom så svåra spratt? Jag kan tänka mig att det beror på att han väntat att jag skulle göra Ryssland det försälg till avrustning som han nu gör i mitt ställe, att jag skulle envänt tillåtet till en pacifistisk predikan i stället för att bara göra ett referat av vad jag såg.

Det är skillnad mellan stormakt och stormakt.

Jag vill då säga det, att jag aldrig ägnat mig åt att göra upp planer för något annat folks nationella avrustningspolitik än Sveriges. Jag är svensk och jag har rätt att ha en mening om dess politik och uttrycka den. Jag har beklagat den stormaktens vanmakt och rådsala som driver dem in i ökade rustningar men om jag skurit alla rustade stormaktens politik över en kam så har det varit fel. På grund av olika läge, olika idébildning och på grund av den skillnad det gör vilket folkskikt som har övertaget i ett land, är viljan till fred högst olika inom olika stormakter. Hur jag än skryt och fruktat militärväsendet som sådant, anser jag att en krigsflotta i ett land kan vara dubbelt så farlig för Europas fred och bestånd som en krigsflotta av samma storlek i ett annat. Och freds-forsäkningar från ett statsöverhuvud kunna verka paradiska, och när de komma från ett annat kunna de tyckas verkliga-

Ryssland har försökt införa en ny metod.

Att se en militärparad i Ryssland gör ett mera tragiskt intryck än i något annat land. Ty just här, där det göres ett försök att införa västerländsk civilisation ut från helt andra utgångspunkter, att börja på nytt med en ren griffeltviva, blir det mera beklämmande då även västerlandets gamla ruttna militärväsen måste följa med och få en ny blomstring. Men trots detta måste man göra en skillnad mellan Rysslands utrikespolitik förr och nu och mellan Rysslands och de andra stora staternas. Ryssland har verkligen försökt att bär som på andra områden föra in en ny metod. Det var en ny metod i ryska politikens sätt att behandla minoritetsfolken inom sina gränser. En ny metod, då Sovjetunionen frivilligt avstod från tsardömetas koncessioner och privilegier och intresserfärer i Kina, Persien och Turkiet. Dess utrikespolitik har varit fredlig, inkonsekvensen ligger i Kominterns revolutionära propaganda samtidigt varit utmanande. Ryssland har gjort det ena förslaget efter det andra om radikal avrustning och mindre radikala, om ersättande av handelskrig med överenskommelser t. ex. på vetekonferensen, det har slutit en rad fredspakter.

Ryssland har våldiga inre uppgifter, tillräckliga för att ge »männens heroiska behov» utlopp, det har våldiga områden att utbreda sig på, det har kol, olja, järn,

Nya skolan

FOR GOSSAR OCH FLICKOR börjar sitt första läsår med en 1:a förh. klass lördagen den 8 sept. 1934. Lokal vid Vasaparken i Göteborg. Anmälningar av elever mottagas av KARIN DRÄKENBERG, Skolex. från Högre Läroanstalten i Stockholm. Tel. sen. vid 506. Frede Waldorfskole, Stuttgart. Adress: Göteborgsgatan 30, Göteborg. Tel. 605 55.

Pier Gudro:

Labyrinten. Mötet i Venedig och Mussolinis "Nya Europa".

Till det venetianska sommarslottet, vari Mussolini och Hitler hade sin första tummersandhandling, bör bland mycket annat en trädgårdslabyrint som är berömd för sin sinirika vänsklighet. Det är inte utan att denna typiska sjuttonhundratalsleksak tyckes för betraktaren som en symbol av den mångomskrivna konferensen. Man kan nämligen inte fria sig från ett bestämt intryck av att de bägge förhandlarna fåfångt letat efter varandra utan att någonsin verkligen kunnat mötas.

Det bör ju också varit svårt. Hitler som steg nedför flygplanstrappan i lackskor, randiga strumpor, svart kostym och gardinrock. Och Mussolini som väntade i uniform med sitt spetskaste leende under örnryddad fitt — redan utan att beteckna diktatorerna den största tillämba omlikhet. Och de andra och viktigare avseenden äro de ännu mer skilda.

Den italienska folkhormon försäkrar att Hitlers första hälsning till Mussolini skulleva varit »Ave Dittatore». Medan Mussolini för sin del svarade: »ave Imitatore». Säker är, i varje fall, att Mussolini betraktar Hitler som en mycket dålig kopia av sig själv och att det är utifrån den synpunkten han så ofta basar honom i italienska tidningspalster. Men ingen kan undgå att märka att Hitler ingalunda har den yngre elevens ödmjukhet utan tvärtom för sin del är minst lika inställd på missnöje och kritik! Italien hjälper Tyskland, när det för Italien passar att göra så. Ännu lättare det Tyskland helt åt sitt öde och förenar sig utan minsta skrupler med Tysklands fiender. Tänk på hur det gick 1915 — denna varning höjes numera ofta i tysk press. Och den misstro som ligger bakom hyses icke minst av Hitler. Läs Hitlers Mein Kampf! Där finnas inte bara bittra ord om Syd-Tyrolen. Gång på gång återvänder allmänna häftiga utfall mot italiensk egoism

vet, arbetskraft, marknad för sin industri. Det behövs inte som de andra stormakterna hålla kolonier för att säkra sig allt detta, eller tränga efter sådana som Tyskland, Italien och Japan. Det kan därför icke inom rimlig tid bli en imperialistisk mak, farlig för andra områden. Men väl genom sina idier farlig, det är klart. Därmed har jag sagt vad som den direkta hänvändelsen till mig ger anledning till. Artikel författarens frågor och försök att sätta Tidevarvet på det hala, hoppas jag att andra medarbetare, direkt eller indirekt, intressera sig för.

Elin Wägner.

Detta minimum av enhet och samarbete vill Mussolini åstadkomma. Det var en tid då han strävade att stå som medlare mellan den eller den staten. Numera drömmar han om att få bli den allmänne fredsmäklaren som skapar vad han på sistone kallat »det nya Europas»: Europa medvetet om sin historias förpliktelser och därigenom sammansveisat till ett med ny energi återtaga sin ledareplats. Det var en gång Briand som plöderade för Europas förenade stater. Mussolini gör nu detsamma. Hans många ord om vapnens behövlighet och sköhet böra icke förvälla. De äro nämligen i själva verket blott ännu ett utslag för samma ängstfyllda övertygelse: »Tar ej Europa sitt förnuft tillgång. Sker ej något snart så stunda för oss alla de hemska och mest genomgripande omvälvningar.»

Och Hitler? Har han förstätt det allvar som besjalar Mussolini? Och imporerats av den klöpskap som tolv års er-

och italiensk falskhet över huvud taget. Och denna avogta misstänksamhet har sedan tilltagit. Trosmystik kan ju leda till en hel del. Med förunderlig glömska av reella förutsättningar betydelse dröme II Duce och Der Führer en gång om gemensam kamp för gemensamma ideal. Men det var en mycket kort period. Sedan insåg Mussolini snabbt att vad den andre ville var något i mycket annorlunda och att omsorgen om Italiens väl icke medgav lyxen att låta doktrinärfanatisterna övertaga. Hitler, 43 år sju, kände sig irriterad av att samt utropa, som lärjunge och efterföljare. Och besviken dessutom av ord och handlingar som han genast utlade som nya bevis för sin gamla övertygelse om italiensk svekfullhet.

Sedan ha molsättningarna långsamt men oavlatligt skärpts. Men samtidigt ha de båda ländernas såväl inre som yttre svårigheter ökats. Och drivna därav ha deras ledare till sist förverkligt detta möte, som Berlin många gånger föreslagit och Rom många gånger avvisat, och Wilhelmstrasse så till sist, ännu tre dagar dessförinnan, tvekade fastslå. Samt sedan beledsagat med uttalanden, som fräppa genom sin kyliga benägenhet att tillbringa tillrägelsesens vikt och innebörd. Sanningen är ju, att då Mussolini accepterade den tyska inbuden, betonade han samtidigt att han ämnade komma och gå med obundna händer. Berlins önskan om fast program förkastade han bestämt. Han gick med på fria samtal på tumhand och intet annat. Han ville inte sluta allianser av något som helst slag. Han ville veta Tysklands avsikter och bilda sig en personlig uppfattning om Hitler. Men utan att därigenom förbinda sig till att sedan vidhålla den eller den gemensamma linjen.

Denna försiktighet dikteras inte bara av en generell motvilja mot många nazistiska metoder och teorier samt en lika allmän misstänksamhet gentemot vad Det tredje riket ekonomiskt och utrikespolitiskt syftar till. Den beror också på Mussolinis pessimism inför Europas läge över huvud taget och hans iver att göra allt han kan för att avvärja katastrofer han redan anser sig sköna.

Ar det något som de senaste tolv månaderna återvänt i Mussolinis anföranden så är detta: »Om icke Europas stater förmå realisera ett minimum av ekonomisk och politisk solidaritet, så är vår världslig dömd. Då tränger Asien segrande fram. Då är de europeiska folks roll utspeld.»

Men, som sagt, den uppmärksamma iakttagaren har en mycket tydlig förmåelse av att verklig kontakt och verkligt samförstånd icke i något avseende kunnat uppstå.

Husmödrarna säga ifrån:

om slöjden på skolschemat, de stora klasserna, lanthemmens närings- och barnavårdsfrågor.

Sveriges Husmodersföreningars Riksförbund är en livskraftig organisation, inom vars led man finner kvinnor från de mest skilda partier och hemförhållanden. De första husmodersföreningarna startades under kristiden som ett slags kvinnornas nödvärnsåtgärd under de svåra förhållanden, som då rådde. Men allt som åren ha gått, har husmodersförbundet tillväxt i inre och yttre kraft: det skapar yrkesstolthet och solidaritet hos de tidigare dåligt eller alls icke organiserade hemkvinnoerna, och det tar sikte på allt större frågor, som kanske bottna i för hemmet betydande värden, men som med nutidens förhållanden och administration måste lösas i stort som samhällsproblem.

Ett par vid förra landsmötet för två år sedan behandlade frågor måste denna gång upptagas på nytt, då de trots husmodersförbundets energiska arbete icke ha kommit sin lösning närmare: frågan om sexualundervisning i skolorna och om gemensamma måltidstimmor. Man ämnar icke lämna dem åt sitt öde utan även främmande arbetare för dem; i måltidstimmor vid det denna gången fler, som hyste sympatier. För en tidigare börjad arbetsdag bland den svenska ämbetsmannaklassen så detta lats lands, som en fru uttryckte sig.

Giv skolbarnen praktiskt arbete!

Den landsmötesfråga, som i år torde ha varit som mest vittomfattande betydelse, var emellertid *skolfrågan*. Redan för två år sedan opponerade sig husmodersförbundet mot de stora klasserna. I år förelåg två motioner, båda utgånga från Uppsala Husmodersförening: en av dem gällde kraftigt programutalade för *hans arbete i skolorna* med opposition mot det nuvarande högre skolsystemet, som ensidigt odlar barnens intellekt. Som motivering hävdades *barnens behov av självverksamhet*, som ger påtagliga, synliga resultat; *barnens behov av rörelse* under de viktiga uppväxt- och utvecklingsåren; *den ekonomiska fördelen av att*

farenheter förlänat? Har han lyssnat till förmaningarna om att fara varjare fram? Eller har han framfört och otåligt hövdat sitt lands önskan till en plats i solen?

Säkert svar är i detta nu omöjligt giva. Men, som sagt, den uppmärksamma iakttagaren har en mycket tydlig förmåelse av att verklig kontakt och verkligt samförstånd icke i något avseende kunnat uppstå.

Hitler bör enligt löfte inte längre vid Österrike.

varje medborgare till husbehov kan hantera enkla verktyg och reda sig själv; samt slutligen den *felaktiga inställning till kroppsarbets utbildningsvärde*, som våra skolors ensidigt teoretiska inriktning måste ge barnen.

Det är alltså fullt naturligt och berättigat, att husmödrarna, enkannerligen mödrarna måste begära mera praktiskt arbete som en ur alla synpunkter god omväxling på skolornas schema. Det framhålls, att redan från elvaårsåldern bli skolbarnen berövade all slöjdundervisning i våra alla flesta läroverk; flickbarnen i statens läroverk enbart för dem få icke hushållsöromål, detta av flickor så utomordentligt uppskattade ämne, som man så mycket arbetat på att få in i flickskolorna som en given sak. Däremot har man inte vägat gå så långt som att ta bort all slöjdid. Men som det nu är här långer den på flickornas schema som ett extra tillägg och ökar deras långa arbetsvecka. I själva verket kunde husmödrarna icke stanna vid enbart ett uttalande för slöjd och hushållsöromål: Man måste samtidigt säga ifrån, att något annat måste bort! Barnen bli eljest för trötta. De borde dessutom ha samma rätt som man länge inom kroppsarbetyrkena ansett som självklar: att få sluta tidigt om lördagarna för att rätt få koppla av och ägna sig åt egna intressen eller vila, och naturligtvis rätt att slippa söndagsläxor! Det senare borde icke behöva påpekas. Men skärskåd man skolarbetet i praktiken, upptäcker man en sorglig vana att utdela söndagsläxor, ofta många och besvärliga.

Slöjdspektrisen har ordet.

Nå, man bygger inte om skolan i en handväning, men det är ett uttalande tidens tecken, att husmödrarna se sin rätt och plikt att säga ifrån, när de anse samhällets uppfostringsystem vara felaktigt inriktat och att de uttala sina bestämda önskemål för framtiden. I förstälsten för slöjdens betydelse fick motionen ett kraftigt stöd av ett föredrag, som hölls under landsmötets första dag av slöjdspektrisen fru *Elsa Walentin*, som i tal och med film gav en ovanligt klar och medryckande framställning av vad detta ämne liksom en rätt ordnad teckningsundervisning har att ge våra barn: Sinne för form och färg och mått, och förmåga att reda sig, att icke stå handfarna inför en oväntad situation.

Hennes skildring av vävningen i Stockholms småskolors första klass väckte stort intresse: De små lära fortare att varpa, spola och solva än att trå på en synål, som strängt taget är ett alltför fint verktyg för de små övande fingrarna.

S:t Ansgarsboden

Malmstillaadsgatan 7, Stockholm C. Postg. 56337. — Telefon 10 96 92. Beställn. motfags. Postorder ombesörjes. Bästa inköpskälla för kristlig konst i alla utföranden.

Moderna Funkisfötter

i crepe och mockasylls kr. 35. Duschateller fr. 25. Bäddschälonger 38. Liggfötter i hudmit. 95. Sängar 9, madrasser 5. Plymsduschateller från 65, elvbjörk, korgmöbler, kornmattor, tyger, kast, stovar, stoppning. Realisation pågår, reparationer, beställningar. *Fabrikboden*, Metaragat. 6, hörn. Södermannsg. 57. Tel. 40 07 66, och Jungfrug. 7, Östermalm.

Bagarstugan

HORNSGATAN 37. Tel. Söd. 70 00
FOLKUNGAGATAN 65. — 73 37
GOTGATAN 52. — 333 90

Barn, som fått börja skolslöjden med vävning, lära sy fortare än sina kamrater, som börja med nålen, påstår fru Walentin efter en rik erfarenhet på området. Som sagt, hennes framställning gav ett ovärdigt stöd åt hela skolfrågan vid mötet. Och sedan den från början tillsatta kommittén fått framlägga sitt förslag, blev det visserligen en livlig diskussion, men den gick helt i samma anda, och resolutionen blev också enhällig: Man beslöt en opinionsuttryckning för en omändring av vårt skolsystem med en lämplig avvägning av praktiskt och teoretiskt arbete, med mindre klasser och rätt för barnen allt på lördagarna sluta sin skoldag tidigt utan söndagsläxor. Det torde väl vara så, att framtidens skolsystem bör utarbetas genom en fruktbarare samverkan mellan föräldrar, läkare och pedagoger.

Lanthemmen få icke glömmas bort.

Det andra stora huvudämnet för husmödrarnas överläggningar rörde sig i olika variationer kring lanthemmens problem och vad en husmodersförening eller Riksförbundet som sådant kan göra för dem i olika avseenden. Man kom härvid in på de kurser för landsbygds kvinnor, som under de två sista åren ha hållits med hjälp av lotterianslag. De ha behandlat såväl närings- och bostadsproblemen som barnavårds- och sjukvårdsfrågor. Man vill fullfölja dessa kurser på andra håll och man vill särskilt inrikta sig på att nå de låna, som hittills saknat av hushållningsläskapen tillästa hemkunskunskaper.

Ett föredrag var ägnat åt det inre arbetet i husmodersförening: Det ger medlemmarna så mycket av solidaritetskänsla och hjälp mot isolering, och slutligen också ofta blick för samhällets frågor. Förbundet vill nu emellertid inrikta sig på ett ökat upplysningsarbete i de inre uppfostringsproblemen o. d. till en bättre *modrautbildning*. Förbundsordföranden fru *Eleanor Liljebock* talade sist dagen om kvinnorna med yrkesarbete inom hemmet och bredvid dessa speciella sysslor i ett kamratarbete med mannen. Hon framhöll starkt betydelsen av att det får finnas dessa »fritt arbetades» kvinnor, som icke tryckas av ett annat yrkes bestämda tider och snåva gränser. Om dessa kvinnor skaffa sig en god allmänbildning, få de en utomordentligt stor betydelse för sina barn, och vid den period, då ungdomen växer upp eller flyger ur bort, blir det just dessa kvinnor, som bättre än andra borde vara skickade att ägna sig åt samhällsarbetet, ty hemmet ger dem icke längre god verksamhet och de behöva icke bli »fridspensionärer».

Med ovanstående stickprov har endast gjorts ett försök att visa, var vårt svenska husmodersförbund står i arbetet för många våra gemensamma intressen. Mötet varade i fyra dagar med intensivt arbete! Naturligtvis sökte man även rekreation med utflykter kring Visby och efter mötets slut i det intressanta gotländska landskapet. Då var man dock ganska tröttrörd av intensiva förhandlingar. Men vad betyder det möt glöden av att ha fått vara med om så mycket samlat intresse för många stora och viktiga problem.

Märta Tamn-Götlind.

Ekmandrickats slutliga seger.

Nyκτηrhetensvännerna behöva icke längre försöka en dryck med pilsnerns smak och maltstyrka. Ty det under Ekmandricken regeringen frigivna MALTDRICKAT har nu nått sin tekniska fulländning med en smak som pilsnerns, men med mycket högre maltstyrka, och har under namnet TOR's Lättslänser utsläppts på marknaden i Stockholm, Örebro, Norrköping och Katrineholm till nyκτηrhetensfolkets och allmänhetens beägnade avprovning. Prova. Ni vet att Ni blir nöjd.

BRYGGERI A/B TOR

Tel.: Stockholm: Hagalund 95.
Örebro 68 68.
Norrköping 66 13.
Katrineholm 851 — 853.

stivercirken . . . . 3: 80 kg
gröna cirken . . . . 3: 40 kg
bruna cirken . . . . 3: — kg

kooperativa

Kungl. Hovblomsterhandel
H. FLATOW

Telegr.-adr.: Flatow. Telefoner: 11 05 06, 20 21 17. Postgirokonto 549

Säg det med blommor!
Västerlångatan 14, STOCKHOLM
— Blomsterförsändling till och utland —
Telegr.-adr.: Flatow. Telefoner: 11 05 06, 20 21 17. Postgirokonto 549

